

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
İLÂHIYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY REVIEW OF THE FACULTY OF DIVINITY

e-ISSN: 2587-1854

Issue / Sayı: 52 - Samsun

Haziran/ June 2022

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ
e-ISSN: 2587-1854
2022 Sayı: 52

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY
REVIEW OF THE FACULTY OF DIVINITY
e-ISSN: 2587-1854
2022 Issue: 52

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Adına Sahibi /
Owner on behalf of Ondokuz Mayıs University
Prof. Dr. Yavuz ÜNAL
Rektör / Rector

Yazı İşleri Müdürü / Responsible Manager
Prof. Dr. Osman ŞAHİN
Dekan / Dean

Baş Editör/Editor in Chief
Dr. Öğr. Üyesi Sümeyye AYDIN BULUT

Alan Editörleri / Field Editors
Arş. Gör. Enes ER (Temel İslam Bilimleri)
Arş. Gör. Mustafa Sait KAPLAN (Temel İslam
Bilimleri)
Arş. Gör. Reha ELÇİ (Temel İslam Bilimleri)
Arş. Gör. Nurhibe Büşra ER (Felsefe ve Din
Bilimleri)
Arş. Gör. Yasemin BİRİŞİK ŞAHİN (Felsefe ve Din
Bilimleri)
Arş. Gör. Senem ARSLAN (İslam Tarihi ve Sanatları)

Yayın Kurulu / Editorial Board
Prof. Dr. Nebi GÜMÜŞ
Prof. Dr. Osman ŞAHİN
Prof. Dr. Hüseyin AKGÜN
Doç. Dr. Yaşar AKASLAN
Doç. Dr. Rıza KORKMAZGÖZ
Dr. Öğr. Üyesi Bekir ÖZÜDOĞRU
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARTAL
Dr. Öğr. Üye. Mehmet KÖKLÜDAĞ
Dr. Öğr. Üye. Şule AKTI
Arş. Gör. Osman CURUK

Dil Editörleri / Proof Reading
Öğr. Görevlisi Salih KILIÇ (İngilizce)
Arş. Gör. Tuğba TAŞDEMİR (İngilizce)
Arş. Gör. Recep Demir (Türkçe)

Mizanpaj / Layout
OMÜ Yayın Koordinatörlüğü

Mizanpaj Editörleri/ Layout Editors
Kısmet AYDIN
Özlem TEKİNER
Cemre AŞLAN
Abdussemet YAPALIKAN
Derya YAVUZ
Mertcan TURAL

Yayın Yeri ve Tarihi/Publication Place and Date
Samsun, 30 Haziran/ June 2022

Taradığımız Dizin ve Veri Tabanları

TÜBİTAK-ULAKBİM TR Dizin Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı ve

EBSCO Religion & Philosophy Collection uluslararası alan indeksi,

SOBIAD Sosyal Bilimler Atıf Dizini

MIAR Information Matrix for the Analysis of Journals

**YAYIN DANIŐMA KURULU /
ADVISORY BOARD**

- Prof. Dr. Abdurrahman HAÇKALI
Prof. Dr. Abdurrahman ÖZDEMİR
Prof. Dr. Abdölbaki GÜNEŐ
Prof. Dr. Ahmet ÇAYCI
Prof. Dr. Ahmet İŐhak DEMİR
Prof. Dr. Ahmet KOÇ
Prof. Dr. Ahmet YÜKSEL
Prof. Dr. Ali BULUT
Prof. Dr. Ali Osman KURT
Prof. Dr. Ali Rıza AYDIN
Prof. Dr. Ali Rıza GÖL
Prof. Dr. Ali TOKSARI
Prof. Dr. Ali YILMAZ
Prof. Dr. Bahattin YAMAN
Prof. Dr. Bekir ŐŐMAN
Prof. Dr. Bilal SAKLAN
Prof. Dr. Burhanettin TATAR
Prof. Dr. Dilaver GÖRER
Prof. Dr. Ejder OKUMUŐ
Prof. Dr. Enbiya YILDIRIM
Prof. Dr. Eyüp BAŞ
Prof. Dr. Eyyüp TANRIVERDİ
Prof. Dr. Faruk KARACA
Prof. Dr. Fethi Kerim KAZANÇ
Prof. Dr. Gerald R. HAWTING
Prof. Dr. H. Ahmet ÖZDEMİR
Prof. Dr. H. İbrahim BULUT
Prof. Dr. H. İbrahim ŐİMŐEK
Prof. Dr. H. Yunus APAYDIN
Prof. Dr. Hakkı ÖNKAL
Prof. Dr. Halil APAYDIN
Prof. Dr. Harun YILDIZ
Prof. Dr. Hasan AYIK
Prof. Dr. Hüseyin KARAMAN
Prof. Dr. Hüseyin YILMAZ
Prof. Dr. İbrahim İŐITAN
Prof. Dr. İsmail YİŐIT
Prof. Dr. İsmet ERSÖZ
Prof. Dr. Kadir ALBAYRAK
Prof. Dr. Kadir GÖRLER
Prof. Dr. Kemal ÜÇÜNCÜ
Prof. Dr. Kemal YILDIZ
Prof. Dr. Kerim BULADI
Prof. Dr. Latif TOKAT
Prof. Dr. M. Akif KILAVUZ
Prof. Dr. M. Doğan KARAÇÖŐKUN
Prof. Dr. M. Münir ATALAR
Prof. Dr. Mahmut AYDIN
Prof. Dr. Mehmet ATALAY
Prof. Dr. Mehmet EVKURAN
Prof. Dr. Metin YURDAGÖR
Prof. Dr. Michel REEBER
Prof. Dr. Muhsin AKBAŐ
Prof. Dr. Musa YILDIZ
Prof. Dr. Mustafa ALICI
Prof. Dr. Mustafa BAKTİR
Prof. Dr. Mustafa BIYIK
Prof. Dr. Mustafa TAVUKÇUOĐLU
Prof. Dr. Münir KOÇTAŐ
Prof. Dr. Nebi GÖMÜŐ
Prof. Dr. Necmeddin GÖKKİR
Prof. Dr. Niyazi USTA
Prof. Dr. Nurullah ALTAŐ
Prof. Dr. Osman ŞAHİN
Prof. Dr. Ömer Faruk YAVUZ
Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŐ
Prof. Dr. Ramazan AYYALI
Prof. Dr. Remzi KAYA
Prof. Dr. S. Leyla GÖRKAN;
Prof. Dr. S. Sabri YAVUZ
Prof. Dr. Samim AKGÖNÖL
Prof. Dr. Selahattin POLAT
Prof. Dr. Selim EREN
Prof. Dr. Soner GÖNDÖZÖZ
Prof. Dr. Süleyman TOPRAK
Prof. Dr. Süleyman TÖLÖCÜ
Prof. Dr. Őevket TOPAL
Prof. Dr. Őevket YAVUZ
Prof. Dr. Őinasi GÖNDÖZ
Prof. Dr. Őuayip ÖZDEMİR
Prof. Dr. Üzeyir OK
Prof. Dr. Vejdi BİLGİN
Prof. Dr. Yavuz KÖKTAŐ
Prof. Dr. Yavuz ÖNAL
Prof. Dr. Yurdagöl MEHMEDOĐLU
Doç. Dr. Ahmet ALBAYRAK
Doç. Dr. Ayşe ZiŐan FURAT
Doç. Dr. Dursun Ali TÖKEL
Doç. Dr. Ferhat AKDEMİR
Doç. Dr. Kemal ÖZKURT
Doç. Dr. Kenan AYAR
Doç. Dr. Macid YILMAZ
Doç. Dr. Süleyman TURAN
Doç. Dr. Őevket PEKDEMİR
Dr. Öğr. Üyesi M. Kâmil YAŐAROĐLU

BU SAYININ HAKEMLERİ / REFEREES OF THE ISSUE

Prof. Dr. Ahmet YÜKSEL
Prof. Dr. Ayşe Sıdıka OKTAY
Prof. Dr. Hasan ÖZALP
Prof. Dr. İsrail BALCI
Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN
Prof. Dr. Mustafa ALICI
Prof. Dr. Oya LEVENDOĞLU
Doç. Dr. Ahmet ARAS
Doç. Dr. Ahmet GÖKDEMİR
Doç. Dr. İbrahim TÜFEKÇİ
Doç. Dr. Mehmet İLHAN
Doç. Dr. Mehmet ÖNCEL
Doç. Dr. Mehmet Şükrü ÖZKAN
Doç. Dr. Mualla YILDIZ
Doç. Dr. Mustafa KILIÇ
Doç. Dr. Nazife Nihal İNCE
Doç. Dr. Osman BAYRAKTUTAN
Doç. Dr. Recep KOYUNCU
Doç. Dr. Said Nuri AKGÜNDÜZ
Doç. Dr. Yunus İNANÇ
Doç. Dr. Halise Kader ZENGİN
Doç. Dr. Salih AYDEMİR
Dr. Öğrt. Üyesi İslam MUSAYEV
Dr. Öğr. Üye. Yusuf İbrahim YÜCEL
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin GÖKALP
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim YILDIZ
Dr. Öğr. Üyesi İslam DEMİRCİ
Dr. Öğr. Üyesi Merve AR
Dr. Öğr. Üyesi Necmi KARSLI
Dr. Öğr. Üyesi Nesrin ÜNLÜ
Dr. Öğretim Üyesi Doğan FIRINCI
Dr. Öğretim Üyesi Fatih YEDİYILDIZ
Dr. Öğretim Üyesi Züleyha BİRİNCİ
Arş Gör. Yasemin Birışık ŞAHİN
Arş. Gör. Beyza Nur ÇAVUŞ
Arş. Gör. Ömer Faruk GÜNDÜZ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (OMÜİFD);

Yılda iki kez yayımlanan hakemli bilimsel süreli bir yayın organıdır. Dergide yayınlanan yazıların her türlü içerik sorumluluğu yazarlara aittir. Yazılar; yayıncı kuruluşun izni olmadan kısmen veya tamamen bir başka yerde yayınlanamaz.

Yazışma Adresi / Corresponding Adress

Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Dergi) Kurupelit / SAMSUN

Tel: 0362 457 60 84 **Fax:** 0362 457 60 83

e-mail: ilahiyat.dergi@omu.edu.tr **web:** <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/omuifd>

İÇİNDEKİLER

Araştırma Makalesi/Research Article

Mevlana'da Marifet: Var Olanın Fenomenolojik ve Epistemolojik Yönlerine Duyulan Eğilim 1-8

al-Marifa in Maulana: The Tendency towards to the Phenomenological and Epistemological Aspects of What Exists

Prof. Dr. Metin YASA

Din Felsefesi Açısından Doğa ile Bütünleşmek: Doğa ve Ekolojik Bilincin Oluşumuna Dair Bir Deneme 9-32

Congregating with Nature in terms of Philosophy of Religion: An Essay on the Formation of Nature and Ecological Consciousness

Dr. Öğr. Üyesi Saim GÜNDOĞAN

Din - Felsefe Tartışmaları Bağlamında Osmanlı Tehâfüt Geleneği 33-56

The Ottoman Tradition of Tahâfut in The Context of Religion- Philosophy Discussions -Musa Kazım Efendi Example-

Dr. Öğr. Üyesi Osman DEMİRCİ

Genç ve Yetişkinlerde Çevre Bilinci ve Dindarlık 57-78

Environmental Awareness and Religious Devoutness in Youth and Adults

Doç. Dr. Necmi KARSLI

Bireysel ve Toplumsal Hayatta Dindarlık Ölçeği'nin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özellikleri 79-106

Developing the Religiosity Scale in Individual and Social Life and its Psychometric Properties

Dr. Rıza KARABAĞ

Almanya'daki Okullarda İslam Din Dersinden Öğretmenlerin Beklentileri: Baden-Württemberg Örneği. 107-132

Teachers' Expectations from Islamic Religion Lesson in Schools in Germany: Example of Baden-Württemberg

Dr. Şenay YAZGAN

Hâtim et-Tâî'nin Şiirlerinde Talebî İnşâ 133-164

The Demand Insha in Hâtim et-Tâî's Poems

Doç. Dr. Ahmet TEKİN

Nahiv İlminde Benzerlik Olgusu 165-184

The Case of Similarity in the Nahw

Doç. Dr. Yunus İNANÇ

- Sayı Mistisizminin Arap Dilindeki Yansıması: Vâv-ı Semâniye -Tarihsel Bir Okuma Denemesi** 185-206
*The Reflection of Number Mysticism in Arabic Language:
 Wâw al-Thamâniyah-A Historical Reading Essay-*
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Faruk ÇİFÇİ
- En-Neşr Merkezli Çalışmalar (Tahrîrât Örneği)** 207-234
An-Nashr Centered Studies (Example of Tahrîrât)
Dr. Öğr. Görevlisi Osman BOSTAN
- Mecelle'de Beyyineler Arasında Teâruz ve Tercih** 235-262
Conflict of Evidence (Taa'rud) and Preference among Manifest Proofs (Al-Bayyinât) in the Majalla
Araştırma Görevlisi Elif MAZLUM
- Cerîr b. Abdullah El-Becelî'nin Askerî ve Siyasi Faaliyetleri** 263-286
Military and Political Activities of Jarîr Ibn Abdullah al Bajalî
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin BARLAK
- Kilis Yahudi Cemaati ve Onlardan Kalan Bir Miras: Kilis Sinagogu** 287-322
The Jewish Community in Kilis And Their Heritage in The City: The Kilis Synagogue
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah ALTUNCU, Dr. Öğr. Üyesi Akın TERCANLI
- İran Musikisinde Kullanılan Yedi Destgâha Ait Ana Dizilerle Ortak Özellikler Taşıyan Türk Musikisi Makam Dizileri** 323-350
Turkish Music Maqam Scales that have Common Features with Seven Destgah Main Scales Used in Iranian Music
Yüksek Lisans Öğrencisi Ehsan RAEİSİ, Prof. Dr. Ferit BULUT
- Düzeltilme Yazısı/ Erratum**
- Anadolu Coğrafyasında Hadis Usûlü Çalışmaları:
 Risâletu Usûli'l-Hadîs** 351-378
Methodology of Hadith Studies in Anatolian "Risâletu Usûli'l-Hadîs
Dr. Öğr. Üyesi Osman AYDIN

Kitap İncelemesi / Book Review

John Hick. İnançların Gökkuşuğu : Dinsel Çoğulculuk Üzerine Eleştirel Diyaloglar. 379-382
The Rainbow of Faiths: Critical Dialogues on Religious Pluralism
Araştırma Görevlisi Tuğba TAŞDEMİR

Yaran, Cafer Sadık, Müslümanın Edinmesi Gereken Ahlaki Erdemler. . 383-386
Moral Virtues That a Muslim Should Obtain
Yüksek Lisans Öğrencisi Onur USTA
